

BALDIRI ROS

President de l'Institut Agrícola Català de Sant Isidre

Amb 170 anys d'història, l'Institut Agrícola Català de Sant Isidre està vivint i protagonitzant els canvis que s'estan produint en el sector agrícola espanyol i català des d'una òptica d'empresaris tradicionals integrats en les patronals de referència com Foment del Treball o CEOE, però alhora des d'un punt de vista innovador. Amb un discurs en defensa de la propietat i l'economia de mercat, l'Institut mira cap a Europa com el terreny d'actuació més important per als propers anys i advoca per reformes importants que col·loquin el sector agroalimentari a la mateixa alçada que altres sectors de l'economia que generen un alt valor afegit.

Baldiri Ros, pagès de naixença, empresari agrari de vocació i de formació Enginyer Tècnic Agrícola i Master Superior en Riscos Laborals per la UB, n'és al capdavant, situant l'Institut Agrícola com la seu dels empresaris agroalimentaris i forestals de Catalunya, fent-se escoltar arreu d'Espanya i Europa. Actualment és vicepresident de Foment del Treball i membre de la Junta Directiva de la CEOE.

Senyor Ros, comencem per una dada important com és el 170 aniversari de l'Institut Agrícola. Imagini que se li acosta algú que no coneix aquesta institució. ¿Com li resumiria breument aquest més de segle i mig d'història de l'Institut Agrícola i què és avui aquesta casa?

És una història apassionant la d'una institució que porta 170 anys vinculada al sector agroindustrial. Va néixer per innovar i modernitzar l'agricultura en un moment en què hi havia una necessitat peremptòria de produir aliments a gran escala. Es van buscar nous cultius, noves maquinàries, una renovació que només era possible obtenir en l'àmbit privat atès que en aquells moments l'administració no existia. Es va convertir en l'actor protagonista d'aquest canvi en tècniques i cultius per millorar la productivitat.

En l'evolució que hem tingut fins avui, l'essència és la mateixa donant-li, avui, una visió autènticament empresarial i també d'un món rural amb una despoblació que cal combatre. I d'aquí la nostra pertinença també a Foment del Treball on comptem, en aquest moment, amb una de les seves vicepresidències.

És una història a grans trets on es poden destacar avenços significatius com el laboratori agrícola, la creació del primer Cava, les primeres granges escoltes, el Canal d'Urgell ... Tot això sempre vinculat a la millora de la qualitat de vida dels agricultors i la millora de les empreses. Sempre hem tingut aquests objectius clars i concrets.

L'experiència és un grau, no només en aquesta casa sinó també en el seu equip directiu. De tots aquests anys com a president de l'Institut Agrícola donant diferents batalles i enfrontaments molt diversos, ¿com creu que ha evolucionat la posició de l'Institut tant en el sector com en general, en això a més que comentava fa un moment, del món econòmic i empresarial?

No ha estat fàcil, ja que partíem de petites economies familiars, i això ja no és una realitat factible, cal evolucionar. Hem defensat un model empresarial contrari al majoritari que defensava que no calia guanyar molta dimensió. Nosaltres creiem que és necessari créixer i agrupar-se per poder ser competitius, i és el que intentem transmetre com a canvi de paradigma tant a Catalunya com a Espanya i sobretot a la Unió Europea. Si la Unió Europea no canvia la seva visió de model agrari, difícilment tindrem competitivitat i serem més vulnerables davant economies molt més competitives.

Aquests són els nostres objectius. Amb la pertinença a Foment del Treball i a la CEOE, treballem en una tasca de pedagogia, influència i relació que no és senzilla. És probable que el model agrari "verd" impulsat per l'actual Comissió Europea s'acabi imposant: la idea de petites explotacions, el consum de proximitat ... Pot estar bé com a discurs, però soc de l'opinió que el primer i més important és ser competitius per aconseguir economies d'escala i, gràcies a això, poder complir amb tots els objectius de conservació de la biodiversitat, qualitat dels aliments i influència positiva sobre la resta de l'economia que cada vegada se'ns imposa amb més força.

Si li sembla, passem a parlar del present i també, és clar, del futur del sector agroalimentari. Si hagués de destacar tres reptes concrets per al sector agroalimentari a nivell europeu, ¿quins serien, segons la seva opinió?

En primer lloc, canviar el model empresarial. És fonamental per ser competitius. Hem de passar d'un sector subvencionat en rendes per ser un sector potenciador d'estructures productives forts i estables en el temps.

En segon lloc, la professionalització del sector. El sector necessita gent molt ben preparada, per conèixer estratègies, comercialització, posicionament del sector agroalimentari al món. Quan s'ha intentat fer un Màster en aquest àmbit (excepte exemples molt concrets com a Sevilla amb Sant Telmo i algun més) els resultats han estat escassos. Es va intentar en els anys vuitanta amb l'IESE fer un màster sobre direcció d'empreses agràries i empreses cooperatives, però no va tenir èxit.

I, en tercer lloc, la internacionalització, arribar a qualsevol part del món. No cal ser una gran multinacional sinó simplement una empresa ben dimensionada per ser capaç d'exportar qualsevol cosa a qualsevol part del món. Es necessita produir amb valor afegit, capacitat de produir productes que els altres no produeixin, amb la qualitat i l'exigència que els consumidors volen.

Senyor Ros: ¿creu que estem "condemnat" a un món on l'agroindústria, el sector alimentari, pesarà menys de l'1% de l'PIB? (ara estem al voltant del 5 només en el que és el sector primari) ¿Per què sí se li posen objectius de tot el que ha de pesar en el PIB la indústria i altres sectors i no l'agricultura?

Que no hi hagi objectius de pes sobre el PIB d'un sector tan important com l'agroalimentari és inaudit. És un sector que, en el conjunt de tota la cadena, estem al voltant del 15% del PIB. Quan es parla de reindustrialitzar Espanya o Catalunya no es té en compte el sector agroalimentari, la qual cosa és inconcebible.

És evident que cal canviar aquesta tendència. Em sembla bé que calgui reindustrialitzar el país, però un dels temes fonamentals per a aquesta reindustrialització és el sector agroalimentari que és el que ens dona la sobirania productiva en aquest país. La sobirania alimentària ens la pot garantir Brasil, la Xina o l'Índia, però la sobirania productiva depèn de nosaltres mateixos, i ja veiem que el tema de la crisi de les matèries primeres està posant en alerta qüestions com els preus, la cistella de la compra, la renda familiar disponible que patirà molt.

Gairebé sempre que s'aborda en els grans mitjans de comunicació, també a les xarxes socials, el sector agroalimentari, sovint sorgeixen les mateixes discussions, els mateixos tòpics, si em permet, quan parlem de subvencions, l'escàs valor que percep l'agricultor respecte a la resta de la cadena alimentària, etc. ¿Què creu que pot fer-se des del propi sector per evidenciar que és economia com qualsevol altra i no un "món a part" que necessiti estar permanentment subvencionat?

Si estem més pendents del que ens poden resoldre les administracions públiques i altres sectors, difícilment aconseguirem això. Per tant, es pot actuar en l'àmbit més important que és Europa, la qual cosa ha de ser la primera instància en aquest canvi de paradigma, que tota la política agrària comunitària vagi dirigida més a potenciar estructures que no a potenciar rendes. Avui dia, gairebé un 30% a Espanya de la renda agrària

prové de subvencions, la qual cosa és un mal símptoma. Hi ha sectors que no - com el porcí o els fruiters- però la gran majoria sí que ho són.

Som economia de la mateixa manera que altres sectors, es pot arrencar un procés de generació de competitivitat com a proveïdors d'altres sectors. Per a això no hi ha subterfugis ni drecceres com establir preus mínims. No podem acceptar que algú ens protegeixi per poder continuar fent la tasca. Per exemple, en el món de la llet i donades les seves problemàtiques actuals, les grans granges de més de mil vaques, poden competir en preu i qualitat.

Li pregunto pel que fa a la sobirania productiva. ¿Creu que és compatible l'estratègia "verda" que està posant en marxa la Unió Europea (el Pacte Verd) o això entra d'alguna manera en conflicte amb un principi fundacional de la Unió Europea com és el de la sobirania alimentària?

Hi ha un conflicte evident. Estem perdent capacitat de producció, i si no tenim capacitat no podem complir amb el primer mandat de l'Acta fundacional que era garantir l'alimentació. Així, dependrem de productes exteriors, amb la qual cosa tampoc podrem garantir preus raonables. I tampoc podrem garantir de manera estable una alimentació amb alts estàndards de qualitat. Crec que la visió "verda" que pretén donar la Unió Europea es fa des d'una visió poc intel·ligent. Si reduïm les nostres produccions per preservar el territori i no pensem en l'agricultura, perdrem capacitats exportadores.

Estem en plena onada inflacionista, on un dels perills és que es prolongui provocant un encariment substancial de la cistella de la compra, entre ells, els béns alimentaris. ¿No creu que ara estan començant a arribar les factures de l'ambició climàtica, de l'ambició "verda" europea?

Diria que encara no han arribat les factures importants, però començaran. Els consumidors i les empreses ja comencen a notar increments importants de preus de matèries primeres que probablement si ens esforcèssim en algunes d'elles produint una part important a Europa (i

aquí sí que podria cabre la capacitat de subvenció) per garantir la seva disponibilitat, es produiria una baixada automàtica dels preus. Quan es depèn de mercats exteriors, el dia que es descobreix que ets sensible a la manca de producte, t'ho encareixen.

Pretendre que es visqui a força d'agricultura orgànica o ecològica és una quimera i un perjudici futur difícilment reparable. Per exemple, si només confiem en un model de producció d'ous de corral de "gallines felices", la majoria de gent no podrà menjar ou, i avui l'ou és un aliment on les famílies amb menys ingressos tenen un mecanisme d'alimentació important.

En clau del nostre mercat intern, quin creu que és la importància d'infraestructures, com és el cas de l'ampliació de l'aeroport del Prat, la modernització del regadiu dels Canals d'Urgell o el Corredor Mediterrani ferroviari? És a dir, ¿quin és el paper que aquest tipus d'infraestructures pot tenir, no només per al sector agroalimentari, i de quina manera el sector agroalimentari pot beneficiar-se d'aquest tipus d'infraestructures?

Qualsevol infraestructura que es programi és fonamental per al que hem dit sempre: competitivitat, capacitat d'arribar a altres mercats. Una infraestructura com el Corredor del Mediterrani, és a dir, poder transportar mercaderies des d'Almeria fins al centre d'Europa en transport ferroviari, facilitaria moltíssim la competitivitat.

En segon lloc, una infraestructura a Catalunya com els Canals d'Urgell, amb 80.000 hectàrees de regadiu, ja que si no es modernitza, tindrem dificultats per mantenir un *hub* alimentari com el que hem de tenir al sud d'Europa. La modernització implica una reducció del consum d'aigua, implica millora de les produccions, implica moltíssimes coses que van a favor del que pretenem, que és, amb la mateixa terra produir més, per a ser capaços d'alimentar a més població mundial. Anar contra aquests projectes és anar contra el progrés, contra la riquesa de país, especialment. Com bé sabem gràcies a la història, les elits són les que s'han oposat més als canvis, per què?, perquè ells ja estan bé.

Pel que fa a l'aeroport, cal estar a favor de la seva ampliació perquè això afavorirà l'intercanvi internacional, no només de turisme, sinó de viatges de negoci, de capacitat de relacionar-se amb el món. Però si, a més, tot l'entorn de l'aeroport el convertim en un altre petit *hub* alimentari, solucionant els problemes que tenim d'inundacions, de manca de drenatges ... esdevé un projecte veritablement transformador amb una visió de capacitat econòmica de futur, per ampliar el potencial de proveïment d'aliments a l'entorn de 5 milions d'habitants. A la fi, la realitat és: aeroport internacional, capacitat de transport, de viatgers, d'executius, d'empresaris, i finalment i molt important, un aeroport que permetria grans avions de càrrega que facilitarien el transport.

Una peça clau de futur és reconèixer el valor i la tasca dels propietaris forestals després de dècades d'abandonament i, si em permet l'expressió, de maltractament per part dels reguladors. Pel que fa a aquest sector, quin paper està jugant l'Institut?

El sector forestal sempre ha estat un sector en què hi ha una majoria d'ecologistes o de conservacionistes que pretén que el bosc sigui una cosa inamovible, que no es pugui tocar, la qual cosa vol dir crear ingents quantitats de biomassa perquè es cremi. Cal extreure la biomassa de bosc i cremar-la per a fins energètics. Avui dia amb unes poblacions per hectàrea molt abundants no es permet tenir una gran qualitat de fusta. Llavors la gestió ¿què permet? Doncs deixar la població d'arbres necessaris per a una bona gestió i generar productes i subproductes d'alt valor afegit.

Si el bosc està gestionat la perillositat dels incendis disminueix. Tan important és invertir en prevenció contra incendis com en gestió sostenible. Ara mateix el preu de la fusta està pujant, la qual cosa és un factor important per treure-li un rendiment en lloc de tenir unes masses forestals que no solament no han disminuït amb els anys, sinó que van augmentant. El dogma que cal deixar els boscos madurar és un error. Es poden deixar mostres per saber com eren en l'antiguitat, però no cal deixar grans masses perquè això a la fi es pastura de les flames.

Per finalitzar, vivim una època on es parla recurrentment de la despoblació de les zones rurals, la deslocalització que s'està produint en alguns sectors econòmics, dels seus treballadors, com s'està potenciant

el teletreball, però, en no massa ocasions es parla de la incorporació dels joves al sector agroalimentari, als quals sovint se'ls incentiva fonamentalment a endeutar i a fer inversions en maquinària, fins i tot en la compra de terrenys que són difícilment amortitzables. Imagini que un jove que vol entrar en el sector se li acostés a demanar-li consell, què li diria?

Hi ha dues fórmules per a la incorporació dels joves al sector. D'una banda, hi ha la fórmula de la continuïtat d'una empresa agrícola que ja portava el pare i el fill o filla continua. Aquesta incorporació d'un fill o filla a una explotació familiar no s'ha resolt de manera correcta des de la Unió Europea o des de les administracions públiques nacionals, per què? Perquè obliguen a fer un contracte d'arrendament, a fracturar la finca perquè el jove s'incorpori, en fi, uns mecanismes que són absurds. Si un fill ja treballa amb un pare, caldrà incentivar-li en base a una fiscalitat adequada, facilitar-los la formació adequada, facilitar-los una sèrie de qüestions que els permetin continuar.

Que vingui una persona de fora a muntar un negoci agrari això és més complicat, i el que ho decideix, no cal que li expliquis moltes coses. És a dir, ell pel seu compte vindrà a preguntar-te.

Per descomptat, si hi ha un camí equivocat és el que hi ha fins a la data de forma generalitzada, la incorporació de joves mitjançant ajudes. El percentatge de joves que reben ajudes i sobreviuen als cinc anys és molt baix. Cal buscar fórmules empresarials de continuïtat, com una empresa familiar de qualsevol altre sector.

Pel que fa a la despoblació, realment en un moment en què s'ha estès el teletreball i la deslocalització, ens hem trobat que les infraestructures digitals són febles, per exemple, zones on la gent ha volgut aprofitar el teletreball, però on hi ha moments del dia que és pràcticament impossible. Un primer aspecte necessari és potenciar les infraestructures digitals. I després un nou model fiscal incloent serveis públics bàsics com salut o educació. Tot això no es porta a terme, perquè per l'administració és més còmode que un nen d'un poble es desplaci cada dia 100 quilòmetres i no que el professor sigui el que es desplaci els 100 quilòmetres a fer classes als pobles. De la mateixa manera la figura de la medicina rural.

Moltes gràcies